Діно БУДЗАТІ

КІНЕЦЬ СВІТУ

Одного ранку, десь коло десятої, на небі з'явився над містом кулак. Згодом повільно відкрився, широко, до пазуристої руки, і так застиг, неначе величезний балдахін нещастя. Виглядав він наче з каменя, але це не був камінь; виглядав він наче з плоті, але тілом не був; виглядав навіть наче з хмари зроблений, але хмарою не був. То був Бог. І кінець світу. Незначний шепіт, що спочатку зріс у верещання, а згодом у виття, побіг по дільницях, щоб урешті злитися в один голос, щільний і жахливий, що стрімко підносився наче з сурми.

Луїза і П'єтро тоді були на невеликому майданчику, що на таку ранню годину був ще теплуватий, ввесь обгороджений казковими будинками і почасти городами. А на небі, на неосяжній височині, рука звисала. Вікна відкривалися навстіж посеред зойків покликів і жаху; а початкове виття мало-помалу вщухало. Розхристані молоді жінки з порога приглядалися до апокаліпсису. Люди виходили з хат, за більшого бігом, відчуваючи конче потребу чомусь рухатися, що-небудь робити, зовсім розгублені. Луїза нестримно заридала.

— Знала я, — схлипуючи, белькотала, — знала, що воно так закінчиться... ніколи до церкви, ніколи жадної найменшої молитви... байдуже було мені, зовсім байдуже, а тепер... Я відчувала, що воно так закінчиться...

Що ж міг П'єтро їй сказати на розраду? Сам він розридався, як мала дитина. І більшість людей також були в сльозах, особливо жінки. Лише два монахи, жвавенькі старики, проходили веселі, як солов'ї:

— Кінець тепер всім хитрунам! — радісно вигукували, простуючи широким кроком і звертаючися до найпомітніших прохожих. — Еге! Вже

вам хитрувати годі! Тепер, ми хитруни! — і глузували: — Нас завжди висміювали, до недоумкуватих зараховували; а тепер побачимо: хто справді був хитруном!

Веселі, наче школярики, крокували крізь юрбу, що зростала та дивилася на них злісними очима, не відважуючися реагувати. Вже від кількох хвилин вони зникли за провулком, як майже інстинктивно якийсь мужчина кинувся їх доганяти, неначе б не використавши цінної нагоди.

— Боже мій! — гукав він, б'ючи себе в чоло. — Ну, подумайте тільки! Та ж вони могли нас висповідати!

— До біса! — докинув інший. — Які з нас дурні! От нам під носом з'явилися, а нікому й на думку їх задержати!

Та хто ж тепер жвавих братчиків ще був у силі догнати?

Тим часом жінки й навіть зухвалі чолов'яги поверталися з церков, проклинаючи, пригнічені та розчаровані. Найзначніші сповідники позникали, — казали, що їх, мабуть, привласнили собі найвище начальство та потужні промисловці. Яке дивне диво! Чудесно якось гроші далі зберігали певний престиж, хоч і тепер був кінець світу! Хто його знав: залишилося ще кілька хвилин, кілька годин, а може й кілька днів? А коли мова про наявних ще сповідників, то по церквах зродився такий жахливий натовп, що годі було уявити. Ішли чутки про поважні нещасливі випадки, спричинені якраз надмірним заметушенням; про шахраїв, які, переодягнені в священиків, сповідали людей, навіть по домах, вимагаючи за те неймовірно великі гроші. Натомість молоді пари поспішно віддалялися, вже зовсім без найменшої дрібки стриманости, і розглядалися по лужках городів, щоб востаннє покохатися. Тим часом колір руки став зовсім землистий, хоч сяяло сонце: таким чином долоня виглядала ще страхітливішою. Почала навколо поширюватися чутка, мовляв, катастрофа от-от неминуча; декотрі твердили, що до полудня вже не дочекатися нікому.

Тим часом у невеликій галереї одного з будинків, яка стояла трохи вище від рівня вулиці (до неї можна було дістатися парою сходів, що розкривалися віялом), хтось запримітив молодого священика. Уткнувши голову між плечі, він ступав квапливо, неначе страшно було йому втікати. Чудною здавалася в таку годину присутність священика у цьому розкішному домі, переповненому куртизанками. "Священик! Священик!", — почувся звідкись крик. І поки він встиг утекти, юрба блискавично обступила його. "Висповідай нас, висповідай нас!" — гукали до нього. Він зблід, а люди потягли його до якоїсь невеличкої й граціозної альтанки, що з галереї виступала, мов покрита проповідальниця; здавалося, немов якраз навмисно для того побудована. Відразу довкола неї мужчини й жінки злилися десятками в безладне гроно; вдираючися знизу, вилазили нагору декоративними виступами, хапаючися за колонки й за край поруччя; зрештою, це не було аж так високо.

Священик почав слухати сповіді. Швидко вислухував пригнічені зізнання незнайомих (яких тепер вже зовсім не турбувало те, що інші все чули). Не доказали ще вони, як вже він правицею креслив короткий знак хреста, відпускав гріхи і безпосередньо переходив до наступного грішника. А було їх стільки! Розгублений, священик дивився навколо себе, міряючи приплив гріхів, що все зростав, яких слід було йому ще відпустити. З великим зусиллям Луїза і П'єтро також добилися до нього; вдалося й їм до сповіді приступити.

— До церкви ніколи не ходжу, брешу... — нестримно кричала молодичка, в шаленстві самопониження, побоюючися, що вчасно не впорається. — І до того додайте гріхи, які хочете... додайте навіть усі, які існують... Я тут не з переляку, повірте, а тільки з бажання стати близько Бога, присягаюся, я... — переконана у своїй щирості.

— Відпускаються твої гріхи... — промимрив священик і повернувся до П'єтро.

Але якась несказанна тривога почала зростати серед людей. Хтось запитав:

— Скільки ще часу залишилося до страшного суду?

Інший, добре поінформований, глянув на годинник.

— Десять хвилин, — компетентно відповів.

Це почув також священик, і відразу кинувся тікати. Юрба ж, ненажерлива, придержала його. Тепер він виглядав, мов лихоманкою розпалений; було ясно, що хвиля сповідей до нього допливала вже хіба лиш, як невиразний шепіт, позбавлений всякого глузду; він робив знаки хреста, один за одним, повторював "відпускаються твої гріхи...", так собі, зовсім механічно.

— Вісім хвилин! — повідомив якийсь чоловічий голос з натовпу.

Священик дослівно дрижав, бив ногами в мармур, мов дитина в кризі капризу.

— А я? А я? — почав благати, розпачливо.

Ті прокляті всі позбавляли його можливости спасти власну душу! До біса всі вони! Та як же тут йому звільнитися? Як потурбуватися про себе? Мало бракувало, щоб він заридав.

— А я? А я? — запитував незліченну юрбу прохачів, пожадливих до раю.

Але ніхто на нього не звертав уваги.

© СУЧАСНІСТЬ (Мюнхен). — 1987. — № 3.

© БАБОВАЛ Роман, переклад з італійської, 1987.